Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

10. august 2017 *

»Præjudiciel forelæggelse – præjudiciel forelæggelse efter hasteproceduren – politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager – europæisk arrestordre – rammeafgørelse 2002/584/RIA – procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne – betingelser for fuldbyrdelse – fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse – artikel 4a, stk. 1, indsat ved rammeafgørelse 2009/299/RIA – arrestordre udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf – begrebet »retssag, der førte til afgørelsen« – den berørte var selv til stede i første instans – appelsag, der omfatter en fornyet prøvelse af sagens realitet – arrestordre, som ikke indeholder nogen oplysninger, der gør det muligt at efterprøve, om den dømte persons ret til forsvar er blevet iagttaget under appelproceduren«

I sag C-270/17 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) ved afgørelse af 18. maj 2017, indgået til Domstolen den samme dag, i en sag om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre udstedt mod

Tadas Tupikas,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.L. da Cruz Vilaça, og dommerne M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits og F. Biltgen (refererende dommer),

generaladvokat: M. Bobek,

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. juli 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Tadas Tupikas ved advocaat B. Kuppens,

– Openbaar Ministerie ved K. van der Schaft og U.E.A. Weitzel, som befuldmægtigede,

– den nederlandske regering ved M. Noort og M. Bulterman, som befuldmægtigede,

– Irland ved J. Quaney, som befuldmægtiget, bistået af C. Noctor, BL,

– den litauiske regering ved K. Dieninis, som befuldmægtiget,

* Processprog: nederlandsk.

– Europa-Kommissionen ved R. Troosters og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. juli 2017,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4a, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT 2002, L 190, s. 1), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 (EUT 2009, L 81, s. 24) (herefter »rammeafgørelse 2002/584«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med fuldbyrdelsen i Nederlandene af en europæisk arrestordre udstedt af Klaipėdos apygardos teismas (den regionale domstol i Klaipėda, Litauen) mod Tadas Tupikas med henblik på fuldbyrdelsen af en frihedsstraf i Litauen.

Retsforskrifter

International ret

EMRK

3 Artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (herefter »EMRK«), som blev undertegnet i Rom den 4. november 1950, med overskriften »Ret til retfærdig rettergang«, bestemmer:

»1. Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse. Dommen skal afsiges i et offentligt møde, men pressen og offentligheden kan udelukkes helt eller delvis fra retsforhandlingerne af hensyn til sædeligheden, den offentlige orden eller den nationale sikkerhed i et demokratisk samfund, når det kræves af hensynet til mindreårige eller til beskyttelse af parternes privatliv, eller under særlige omstændigheder i det efter rettens mening strengt nødvendige omfang, når offentlighed ville skade retfærdighedens interesser.

2. Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

3. Enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal mindst have ret til følgende:

a) at blive underrettet snarest muligt, udførligt og på et sprog, som han forstår, om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod ham

b) at få tilstrækkelig tid og lejlighed til at forberede sit forsvar

c) at forsvare sig personligt eller ved bistand af en forsvarer, som han selv har valgt, og, hvis han ikke har tilstrækkelige midler til at betale for juridisk bistand, at modtage den uden betaling, når dette kræves i retfærdighedens interesse

d) at afhøre eller lade afhøre imod ham førte vidner og at få vidner for ham tilsagt og afhørt på samme betingelser som vidner, der føres imod ham

e) at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten.«

EU-retten

Chartret

4 Artikel 47 og 48 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) indgår i chartrets afsnit VI med overskriften »Retfærdighed i retssystemet«.

5 Chartrets artikel 47 med overskriften »Adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol« har følgende ordlyd:

»Enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i denne artikel.

Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. Enhver skal have mulighed for at blive rådgivet, forsvaret og repræsenteret.

[…]«

6 Forklaringerne til chartret om grundlæggende rettigheder (EUT 2007, C 303, s. 17, herefter »forklaringerne til chartret«) præciserer for så vidt angår chartrets artikel 47, stk. 2, at denne bestemmelse svarer til artikel 6, stk. 1, i EMRK.

7 I forklaringerne til chartret tilføjes vedrørende nævnte artikel 47, at »[i] EU-retten finder retten til en domstol ikke kun anvendelse på tvister om borgerlige rettigheder og pligter. Det er en af følgerne af, at EU er et retsfællesskab, som Domstolen fastslog i [dom af 23. april 1986, Les Verts mod Parlamentet (294/83, EU:C:1986:166)]. Bortset fra deres anvendelsesområde finder garantierne i EM[R]K dog anvendelse på lignende måde i EU«.

8 Chartrets artikel 48 med overskriften »Uskyldsformodning og ret til et forsvar« bestemmer:

»1. Enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans eller hendes skyld er bevist i overensstemmelse med loven.

2. Respekt for retten til et forsvar er sikret enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse.«

9 I forklaringerne til chartret præciseres i denne henseende:

»Indholdet af artikel 48 er det samme som artikel 6, stk. 2 og 3, i EM[R]K […]

[…]

I overensstemmelse med artikel 52, stk. 3, har denne ret samme betydning og omfang som den, der er sikret ved EM[R]K.«

10 Chartrets artikel 51 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer følgende i stk. 1:

»Bestemmelserne i dette charter er rettet til Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer under iagttagelse af nærhedsprincippet samt til medlemsstaterne, dog kun når de gennemfører EU-retten. […]«

11 Chartrets artikel 52 med overskriften »Rækkevidde og fortolkning af rettigheder og principper« fastsætter:

»1. Enhver begrænsning i udøvelsen af de rettigheder og friheder, der anerkendes ved dette charter, skal være fastlagt i lovgivningen og skal respektere disse rettigheders og friheders væsentligste indhold. Under iagttagelse af proportionalitetsprincippet kan der kun indføres begrænsninger, såfremt disse er nødvendige og faktisk svarer til mål af almen interesse, der er anerkendt af Unionen, eller et behov for beskyttelse af andres rettigheder og friheder.

[…]

3. I det omfang dette charter indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, har de samme betydning og omfang som i konventionen. Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at EU-retten kan yde en mere omfattende beskyttelse.

[…]

7. Unionens og medlemsstaternes domstole tager behørigt hensyn til de forklaringer, der er udarbejdet som en vejledning ved fortolkningen af dette charter.«

Rammeafgørelse 2002/584 og 2009/299

12 Første, femte, sjette, ottende, tiende og tolvte betragtning til rammeafgørelse 2002/584 har følgende ordlyd:

»(1) Ifølge konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Tammerfors den 15. og 16. oktober 1999, særlig punkt 35, bør den formelle udleveringsprocedure afskaffes mellem medlemsstaterne for personer, der forsøger at unddrage sig straffuldbyrdelse efter at være blevet endeligt domfældt, og der bør indføres hurtigere procedurer for udlevering af personer, som mistænkes for lovovertrædelser.

[…]

(5) […] [I]ndførelsen af en ny forenklet ordning for overgivelse af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning [vil] gøre det muligt at mindske den kompleksitet og den risiko for forsinkelser, der er en følge af de nuværende udleveringsprocedurer. […]

(6) Den europæiske arrestordre, som denne rammeafgørelse omhandler, er den første udmøntning på det strafferetlige område af princippet om gensidig anerkendelse, som Det Europæiske Råd har udråbt til en »hjørnesten« i det retlige samarbejde.

[…]

(8) Afgørelser om fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre skal underkastes tilstrækkelig kontrol, hvilket betyder, at en judiciel myndighed i den medlemsstat, hvor den eftersøgte er blevet anholdt, skal træffe afgørelse om den pågældendes overgivelse.

[…]

(10) Ordningen med den europæiske arrestordre er baseret på en høj grad af tillid mellem medlemsstaterne. Anvendelsen af den kan kun suspenderes i tilfælde af, at en medlemsstat groft og vedvarende overtræder de principper, der er fastlagt i artikel 6, stk. 1, [EU, nu efter ændring artikel 2 TEU,] hvilket skal fastslås af Rådet i henhold til artikel 7, stk. 1, [EU, nu efter ændring artikel 7, stk. 2, TEU,] med de følger, der er fastsat i stk. 2 i samme artikel.

[…]

(12) Denne rammeafgørelse respekterer de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i artikel 6 [EU], og som afspejles i [chartret], navnlig kapitel VI. Intet i denne rammeafgørelse kan fortolkes som et forbud mod at nægte at overgive en person, der er omfattet af en europæisk arrestordre, hvis der er objektive grunde til at formode, at den europæiske arrestordre er udstedt med det formål at retsforfølge eller straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde.

[…]«

13 I denne rammeafgørelses artikel 1 med overskriften »Definition af og pligten til at fuldbyrde en europæisk arrestordre« bestemmes:

»1. Den europæiske arrestordre er en retsafgørelse truffet af en medlemsstat med det formål, at en anden medlemsstat anholder og overgiver en eftersøgt person med henblik på strafforfølgning eller fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning.

2. Medlemsstaterne fuldbyrder enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse.

3. Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 [EU].«

14 I den nævnte rammeafgørelses artikel 3, 4 og 4a opregnes de obligatoriske og fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre.

15 Rammeafgørelse 2009/299 præciserer grundene til, at den fuldbyrdende judicielle myndighed i en medlemsstat kan afslå at fuldbyrde en europæisk arrestordre, når den pågældende person ikke selv var til stede under den pågældendes retssag. Første, anden, fjerde til ottende, fjortende og femtende betragtning hertil lyder:

»(1) Anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen indgår i retten til en retfærdig rettergang i henhold til artikel 6 i [EMRK], som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. [Sidstnævnte] har endvidere erklæret, at anklagedes ret til selv at være til stede under retssagen ikke er absolut, og at anklagede under visse omstændigheder af egen fri vilje udtrykkeligt eller stiltiende, men utvetydigt, kan give afkald på denne ret.

(2) De forskellige rammeafgørelser om gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af endelige retsafgørelser behandler ikke konsekvent spørgsmålet om afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede. Disse forskelle vil kunne vanskeliggøre juristernes arbejde og hindre det retlige samarbejde.

[…]

(4) Det er derfor nødvendigt at fastsætte klare og fælles grunde til at undlade at anerkende afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede. Denne rammeafgørelse tager sigte på at præcisere definitionen af sådanne fælles grunde, der giver den fuldbyrdende myndighed mulighed for at fuldbyrde afgørelsen, selv om den pågældende person ikke var til stede under retssagen, under fuld hensyntagen til personens ret til et forsvar. Det er ikke meningen, at denne rammeafgørelse skal regulere de former og metoder, herunder proceduremæssige krav, der skal anvendes for at opnå de i rammeafgørelsen angivne resultater, hvilket henhører under medlemsstaternes nationale ret.

(5) Sådanne ændringer kræver en ændring af de gældende rammeafgørelser om gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af endelige retsafgørelser. De nye bestemmelser bør desuden danne grundlag for de kommende retsakter på dette område.

(6) Bestemmelserne i denne rammeafgørelse om ændring af andre rammeafgørelser fastsætter betingelser for, hvornår anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, ikke bør nægtes. Det drejer sig om alternative betingelser; når en af betingelserne er opfyldt, garanterer den udstedende myndighed ved at udfylde den dertil indrettede del af den europæiske arrestordre eller af den relevante attest til de andre rammeafgørelser, at kravene er eller vil blive opfyldt, hvilket bør være tilstrækkeligt til, at afgørelsen kan fuldbyrdes på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse.

(7) Anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, bør ikke nægtes, hvis han/hun enten er blevet indkaldt personligt og derved er blevet underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller hvis han/hun på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag. I denne forbindelse forudsættes det, at den pågældende er blevet underrettet »i tide«, dvs. i så god tid, at han/hun har kunnet deltage i retssagen og effektivt udøve sin ret til et forsvar.

(8) Anklagedes ret til en retfærdig rettergang er sikret ved [EMRK] som fortolket af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Denne ret omfatter den pågældendes ret til selv at være til stede under retssagen. For at kunne udnytte denne ret skal den pågældende være klar over den berammede retssag. I henhold til denne rammeafgørelse skal hver enkelt medlemsstat i overensstemmelse med national ret sikre, at den pågældende er klar over retssagen, idet kravene i denne konvention samtidig overholdes. Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis kan der, når det afgøres, om den måde, hvorpå underretningen er givet, er tilstrækkelig til at sikre, at den sigtede er klar over retssagen, eventuelt også tages særligt hensyn til den omhu, som den pågældende har udøvet for at modtage den underretning, som er stilet til ham/hende.

[…]

(14) Denne rammeafgørelse indskrænker sig til at præcisere definitionen af grunde til at undlade anerkendelse i retsakter om gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse. Bestemmelser som dem, der vedrører retten til at få en sag genoptaget, har derfor et anvendelsesområde, der er begrænset til en definition af disse grunde til at undlade anerkendelse. De tager ikke sigte på en harmonisering af de nationale lovgivninger. Denne rammeafgørelse berører ikke Den Europæiske Unions fremtidige instrumenter til indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på det strafferetlige område.

(15) Grundene til at undlade anerkendelse er fakultative. Medlemsstaternes mandat til at fastsætte disse grunde i national ret er imidlertid særligt bestemt af retten til en retfærdig rettergang, under hensyn til det overordnede formål med denne rammeafgørelse, som er at styrke personers proceduremæssige rettigheder og lette det retlige samarbejde i straffesager […]«

16 Artikel 1 i rammeafgørelse 2009/299 med overskriften »Formål og anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Formålene med denne rammeafgørelse er at styrke de proceduremæssige rettigheder for personer, der er genstand for en straffesag, at lette det retlige samarbejde i straffesager og navnlig at forbedre den gensidige anerkendelse af retsafgørelser mellem medlemsstater.

2. Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i EU-traktatens artikel 6, herunder retten til et forsvar for enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, og de forpligtelser, der påhviler judicielle myndigheder i denne henseende, berøres ikke.

3. I denne rammeafgørelse fastsættes fælles regler for anerkendelse og/eller fuldbyrdelse i én medlemsstat (fuldbyrdelsesmedlemsstaten) af retsafgørelser, der udstedes af en anden medlemsstat (udstedelsesmedlemsstaten) under en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede […]«

17 Artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 blev indsat ved artikel 2 i rammeafgørelse 2009/299 og har overskriften »Afgørelser afsagt under og efter en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede«. Artiklens stk. 1 har følgende ordlyd:

»Den fuldbyrdende judicielle myndighed kan også nægte at fuldbyrde den europæiske arrestordre, der er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning, hvis den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at den pågældende i overensstemmelse med yderligere proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstats nationale ret

a) i rette tid
   i) enten er blevet indkaldt personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at han/hun var klar over den berammede retssag

   og
   ii) er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om han/hun ikke er til stede under retssagen

eller

b) var klar over den berammede retssag og havde givet et mandat til en juridisk rådgiver, der var udnævnt enten af den pågældende person eller af staten til at forsvare ham/hende under retssagen, og var faktisk repræsenteret af denne rådgiver under retssagen

eller

c) efter at have fået afgørelsen forkyndt og udtrykkeligt være blevet underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter inklusive nye beviser bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret:
   i) udtrykkeligt har erklæret, at han/hun ikke anfægter afgørelsen

eller

ii) ikke har anmodet om fornyet prøvelse eller anke inden for den gældende frist

eller

d) ikke har fået afgørelsen forkyndt personligt, men

i) vil få den forkyndt personligt straks efter overgivelsen og vil udtrykkeligt blive underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realiteter, herunder nye beviser, bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret,

og

ii) vil blive underrettet om den frist, inden for hvilken han/hun skal anmode om en sådan fornyet prøvelse eller anke som nævnt i den pågældende europæiske arrestordre.«

18 Artikel 8, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 har følgende ordlyd:

»Den europæiske arrestordre skal indeholde følgende oplysninger i overensstemmelse med formularen i bilaget:

a) den eftersøgtes identitet og nationalitet

b) navn, adresse, telefon- og faxnummer samt e-postadresse på den judicielle myndighed i udstedelseslandet

c) angivelse af, om der foreligger en eksigibel dom, en arrestordre eller en anden eksigibel afgørelse med samme retskraft, som er omfattet af artikel 1 og 2

d) lovovertrædelsens karakter og retlige beskrivelse, navnlig i relation til artikel 2

e) en beskrivelse af, under hvilke omstændigheder lovovertrædelsen er begået, herunder tidspunkt, sted og omfang af den eftersøgtes deltagelse heri

f) den idømte straf, hvis der er tale om en endelig dom, eller den strafferamme, der er fastsat for den pågældende lovovertrædelse i loven i den udstedende medlemsstat

g) så vidt muligt andre følger af lovovertrædelsen.«

19 Denne rammeafgørelses artikel 15 med overskriften »Afgørelse om overgivelse« fastsætter:

»1. Den fuldbyrdende judicielle myndighed træffer afgørelse om overgivelse af den pågældende inden for de frister og på de betingelser, der er fastsat i denne rammeafgørelse.

2. Hvis den fuldbyrdende judicielle myndighed finder, at de oplysninger, den udstedende medlemsstat har fremsendt, ikke er tilstrækkelige til, at den kan træffe afgørelse om overgivelsen, anmoder den om straks at få de nødvendige supplerende oplysninger, navnlig i forbindelse med artikel 3-5 og 8, og kan fastsætte en tidsfrist for fremsendelsen af disse oplysninger under hensyn til nødvendigheden af at overholde fristerne i artikel 17.

3. Den udstedende judicielle myndighed kan til enhver tid fremsende supplerende nyttige oplysninger til den fuldbyrdende judicielle myndighed.«

20 Følgende fremgår af den nævnte rammeafgørelses artikel 17:

»1. En europæisk arrestordre behandles og fuldbyrdes som hastesag.

2. I de tilfælde, hvor den eftersøgte giver sit samtykke til overgivelse, bør der træffes endelig afgørelse om fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre senest ti dage efter, at dette samtykke er givet.

3. I andre tilfælde bør der træffes endelig afgørelse om fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre senest 60 dage efter anholdelsen af den eftersøgte.

4. I konkrete tilfælde, hvor den europæiske arrestordre ikke kan fuldbyrdes inden for de i stk. 2 og 3 fastsatte frister, underretter den fuldbyrdende judicielle myndighed straks den udstedende judicielle myndighed herom og om grundene hertil. I så fald kan fristerne forlænges med yderligere 30 dage.

[…]«

21 Bilaget til rammeafgørelsen indeholder en formular, der udgør standardmodellen til en europæisk arrestordre.

Nederlandsk ret

22 Overleveringswet (lov om overgivelse) af 29. april 2004 (Stb. 2004, nr. 195, herefter »OLW«) gennemfører rammeafgørelse 2002/584 i nederlandsk ret.

23 OLW's artikel 12 er affattet således:

»Overgivelse er ikke tilladt, hvis den europæiske arrestordre er udstedt for at opfylde en dom, og tiltalte ikke selv var til stede under den retssag, der førte til denne dom, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at tiltalte i overensstemmelse med de proceduremæssige krav i den udstedende medlemsstat:

a) er blevet indkaldt rettidigt og personligt og derved underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den retssag, der førte til afgørelsen, eller på anden måde faktisk er blevet officielt underrettet om det fastsatte tidspunkt og sted for den pågældende retssag på en sådan måde, at det entydigt fremgår, at tiltalte var klar over den berammede retssag, og er blevet underrettet om, at der kan afsiges en afgørelse, selv om tiltalte ikke er til stede under retssagen, eller

b) var blevet informeret om retsmødet, og en advokat, som tiltalte havde udpeget, eller som var blevet beskikket af det offentlige, havde varetaget tiltaltes interesser under retsmødet, eller

c) efter at have fået afgørelsen forkyndt og udtrykkeligt være blevet underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realitet inklusive nye beviser bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret:
   1° udtrykkeligt har erklæret ikke at ville anfægte afgørelsen, eller
   2° ikke inden for den foreskrevne frist har anmodet om fornyet prøvelse eller anke, eller

d) ikke har fået afgørelsen forkyndt personligt, men
   1° vil få den forkyndt personligt straks efter overgivelsen og vil udtrykkeligt blive underrettet om retten til fornyet prøvelse eller anke, hvor personen har ret til at deltage, og som giver mulighed for, at sagens realitet, herunder nye beviser, bliver taget op igen, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse bliver ændret, og

2° underrettes om den frist, inden for hvilken der skal fremsættes anmodning om genoptagelse eller indgives appel, således som det anføres i den pågældende europæiske arrestordre.«

24 Bilag 2 til OLW med overskriften »Model til europæisk arrestordre […]« svarer til bilaget til rammeafgørelse 2002/584.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

25 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at den forelæggende ret, Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene), den 22. februar 2017 af officier van justitie bij de Rechtbank (anklagemyndigheden ved denne ret) fik forelagt en anmodning om at fuldbyrde en europæisk arrestordre udstedt den 14. februar 2017 af Klaipėdos apygardos teismas (den regionale domstol i Klaipėda, Litauen) (herefter »den omhandlede europæiske arrestordre«).

26 Den nævnte europæiske arrestordre vedrører anholdelse og overgivelse af Tadas Tupikas, som er en litauisk statsborger uden fast bopæl eller opholdssted i Nederlandene, med henblik på fuldbyrdelse i Litauen af en fængselsstraf på et år og fire måneder.

27 I denne henseende fremgår det af den nævnte europæiske arrestordre, at der foreligger en eksigibel dom afsagt af Klaipėdos miesto apylinkės teismas (distriktsdomstolen i Klaipėda, Litauen) den 26. august 2016, hvorved Tadas Tupikas blev idømt denne straf for to lovovertrædelser i henhold til litauisk ret. Det fremgår endvidere af denne europæiske arrestordre, at Tadas Tupikas iværksatte appel til prøvelse af den nævnte dom, og at Klaipėdos apygardos teismas (den regionale domstol i Klaipėda) ved afgørelse af 8. december 2016 forkastede appellen, således at denne ikke har ført til en ændring af den domfældelse, der blev afsagt over for Tadas Tupikas i første instans.

28 Det er ubestridt, at Tadas Tupikas selv var til stede under sagen i første instans.

29 Den omhandlede europæiske arrestordre indeholder imidlertid ingen oplysninger vedrørende appelsagen, og navnlig ikke vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt den berørte selv var til stede under sagen i Klaipėdos apygardos teismas (den regionale domstol i Klaipėda), eller, i benægtende fald, hvorvidt nogen af betingelserne i litra a)-d) i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 er opfyldt for så vidt angår appelsagen.

30 Den forelæggende ret ønsker derfor oplyst, om denne rammeafgørelse i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede kun finder anvendelse på sagen i første instans, eller om rammeafgørelsen også omfatter appelsagen.

31 I det første tilfælde er den nævnte ret af den opfattelse, at den i den foreliggende sag ikke kan afslå at fuldbyrde den omhandlede europæiske arrestordre, idet den berørte selv var til stede under sagen for retten i første instans.

32 I det andet tilfælde er det derimod nødvendigt at anmode den udstedende judicielle myndighed om yderligere oplysninger vedrørende appelsagen, inden der kan træffes afgørelse om overgivelse af Tadas Tupikas.

33 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at der er flere forhold, som taler for den fortolkning, hvorefter artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 også finder anvendelse på en appelsag, for så vidt som der inden for rammerne af den nævnte sag er foretaget en fornyet prøvelse af sagens realitet.

34 Den nævnte ret har i denne henseende baseret sig på ordlyden af litra c) og d) i rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, der bl.a. omhandler »fornyet prøvelse eller anke, […] som giver mulighed for, at sagens realiteter inklusive nye beviser bliver taget op igen«.

35 Ifølge den forelæggende ret følger det af denne formulering, at den nævnte bestemmelse omhandler den situation, hvor straffedomstolen har truffet afgørelse om sagens realitet, således at den har taget stilling til den pågældendes skyld, henset til den lovovertrædelse, som foreholdes denne, og i givet fald har idømt vedkommende en sanktion som følge af denne lovovertrædelse. Dette er derimod ikke tilfældet, når den nævnte domstol har indskrænket sig til at træffe afgørelse om retlige spørgsmål, ligesom i forbindelse med en kassationsanke.

36 Den forelæggende ret har anført, at ordlyden af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 ikke indskrænker bestemmelsens rækkevidde til sagen i første instans, idet dennes litra c) og d) udtrykkeligt henviser til såvel »fornyet prøvelse« som »anke«.

37 En sådan fortolkning af rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, understøttes desuden af det formål, som forfølges med den nævnte bestemmelse, der, således som Domstolen fastslog i præmis 43 i dom af 26. februar 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107), og i præmis 37 i dom af 24. maj 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), er at gøre det muligt for den fuldbyrdende judicielle myndighed at tillade en overgivelse, selv om den eftersøgte person ikke selv var til stede under den retssag, der førte til dennes domfældelse, under fuld hensyntagen til retten til forsvar.

38 Retten til forsvar udgør nemlig en del af retten til retfærdig rettergang som omhandlet i EMRK's artikel 6 og chartrets artikel 47, således at en medlemsstat, når den har indført en appelprocedure, er forpligtet til at sørge for, at den pågældende i forbindelse med denne nyder godt af de grundlæggende garantier, der er fastsat i de nævnte bestemmelser. Selv om den pågældende således råder over muligheden for at give afkald på sin ret til forsvar, forholder det sig ikke desto mindre således, som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at den straffedomstol, som på ny skal tage stilling til den pågældende persons skyld, ikke kan træffe afgørelse uden en direkte bedømmelse af de beviser, som fremlægges personligt af den tiltalte, der ønsker at bevise, at vedkommende ikke har begået den handling, som angiveligt udgør en straffelovsovertrædelse. I et sådant tilfælde er den blotte omstændighed, at den pågældende har kunnet udøve sin ret til forsvar i første instans, således ikke tilstrækkelig til, at det må konkluderes, at kravene i EMRK's artikel 6 og chartrets artikel 47 er opfyldt.

39 Den forelæggende ret har imidlertid anført, at en række øvrige medlemsstater ikke er enige i en sådan fortolkning. Det kan desuden gøres gældende, at princippet om gensidig tillid, når det er godtgjort, at den pågældendes ret til forsvar fuldt ud er blevet overholdt i forbindelse med proceduren i første instans, påbyder, at det antages, at den udstedende medlemsstats myndigheder ikke har tilsidesat de grundlæggende rettigheder, der er anerkendt i EU-retten i forbindelse med andre eventuelle procedurer. Domstolen har dog endnu ikke truffet afgørelse herom.

40 På denne baggrund har Rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er en appelsag,

– hvorunder sagens realitet er blevet behandlet, og

– som har ført til en (ny) dom over den pågældende og/eller til stadfæstelse af afgørelsen fra første instans

– og [den europæiske arrestordre] vedrører denne doms fuldbyrdelse,

den »retssag, der førte til afgørelsen« som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584[…]?«

Om hasteproceduren

41 Den forelæggende ret har anmodet om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure, der er fastsat i artikel 107 i Domstolens procesreglement.

42 Til støtte for sin anmodning har denne retsinstans gjort gældende, at Tadas Tupikas p.t. er tilbageholdt i Nederlandene, idet han afventer udfaldet af fuldbyrdelsen af den omhandlede europæiske arrestordre, der er udstedt mod ham af de kompetente myndigheder i Republikken Litauen.

43 Den forelæggende ret har desuden anført, at den ikke vil kunne træffe afgørelse herom, inden Domstolen har truffet afgørelse om den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse. Domstolens besvarelse af det stillede spørgsmål har derfor en direkte og afgørende indvirkning på længden af Tadas Tupikas' tilbageholdelse i Nederlandene med henblik på hans eventuelle overgivelse til fuldbyrdelse af denne europæiske arrestordre.

44 Det bemærkes for det første, at nærværende præjudicielle forelæggelse vedrører fortolkningen af rammeafgørelse 2002/584, der henhører under de områder, som er omhandlet i afsnit V i EUF-traktatens tredje del vedrørende et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Denne forelæggelse kan følgelig undergives den præjudicielle hasteprocedure.

45 Hvad for det andet angår kriteriet om den hastende karakter skal der i henhold til Domstolens faste praksis tages hensyn til den omstændighed, at den i hovedsagen omhandlede person på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, og at hans fortsatte frihedsberøvelse afhænger af løsningen af tvisten i hovedsagen (dom af 10.11.2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis). Situationen for den omhandlede person skal i øvrigt bedømmes ud fra den situation, der forelå på tidspunktet for behandlingen af anmodningen om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren (dom af 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).

46 I det foreliggende tilfælde er det for det første ubestridt, at Tadas Tupikas på dette tidspunkt var frihedsberøvet. For det andet afhænger sidstnævntes fortsatte frihedsberøvelse af afgørelsen af hovedsagen, idet den frihedsberøvelsesforanstaltning, som han er genstand for, ifølge den forelæggende rets forklaringer er blevet anordnet i forbindelse med fuldbyrdelsen af den omhandlede europæiske arrestordre.

47 Under disse omstændigheder har Domstolens Femte Afdeling den 8. juni 2017 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure.

Om det præjudicielle spørgsmål

48 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorledes rækkevidden af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 skal fastlægges i det tilfælde, hvor der er blevet truffet flere retsafgørelser i den medlemsstat, som har udstedt den europæiske arrestordre, og hvoraf mindst én er blevet truffet, uden at den berørte person selv var til stede under sagen. Den forelæggende ret ønsker særligt oplyst, om det i et sådant tilfælde forholder sig således, at det er appelsagen, der skal anses for at være afgørende med henblik på anvendelsen af den nævnte bestemmelse.

49 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at rammeafgørelse 2002/584 er baseret på princippet om gensidig anerkendelse, der selv – som »hjørnesten« i det retlige samarbejde, således som det fremgår af sjette betragtning til rammeafgørelsen – hviler på den gensidige tillid

mellem medlemsstaterne med henblik på at gennemføre Unionens erklærede mål om at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed (jf. i denne retning dom af 10.11.2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, præmis 25-28 og den deri nævnte retspraksis).

50 Med henblik herpå fastsætter rammeafgørelsen i artikel 1, stk. 2, den regel, hvorefter medlemsstaterne er forpligtet til at fuldbyrde enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse. Bortset fra under helt særlige omstændigheder kan de fuldbyrdende judicielle myndigheder derfor kun nægte at fuldbyrde en sådan arrestordre i de udtømmende opregnede tilfælde af ikke-fuldbyrdelse, der er fastsat i rammeafgørelse 2002/584, og fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre kan kun underlægges en af de betingelser, der er udtømmende opregnet heri. Mens fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre udgør hovedreglen, er afslaget på fuldbyrdelse følgelig udformet som en undtagelse, der skal undergives en streng fortolkning (dom af 29.6.2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).

51 Således fastsætter den nævnte rammeafgørelse udtrykkeligt dels de obligatoriske (artikel 3) og fakultative (artikel 4 og 4a) grunde til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, dels de garantier, som den udstedende medlemsstat skal give i særlige tilfælde (artikel 5).

52 Hvad særligt angår den situation, hvor den europæiske arrestordre vedrører fuldbyrdelse af en straffedom afsagt in absentia, fastsatte artikel 5, nr. 1), i rammeafgørelse 2002/584 i dennes oprindelige affattelse en regel, hvorefter den fuldbyrdende medlemsstat i dette tilfælde kunne gøre overgivelsen af den pågældende person betinget af, at der i den udstedende medlemsstat var garanti for en fornyet prøvelse i sidstnævntes tilstedeværelse.

53 Denne bestemmelse blev ophævet ved rammeafgørelse 2009/299 og i rammeafgørelse 2002/584 erstattet med en ny artikel 4a, der begrænser muligheden for at nægte at fuldbyrde en europæisk arrestordre ved præcist og ensartet at opregne betingelserne for, hvornår anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke selv var til stede, ikke kan nægtes (jf. i denne retning dom af 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, præmis 41).

54 Som det fremgår af selve ordlyden af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, råder den fuldbyrdende judicielle myndighed over beføjelsen til at nægte at fuldbyrde en europæisk arrestordre, der er udstedt med henblik på fuldbyrdelse af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning, hvis den pågældende ikke selv var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, medmindre det fremgår af den europæiske arrestordre, at de betingelser, der respektivt er fastsat i denne bestemmelses litra a)-d), er opfyldt.

55 Det følger heraf, at den fuldbyrdende judicielle myndighed er forpligtet til at fuldbyrde en europæisk arrestordre, selv om den pågældende ikke var til stede under den retssag, der førte til afgørelsen, såfremt det konstateres, at en af de omstændigheder, som er omhandlet i denne rammeafgørelses artikel 4a, stk. 1, litra a), b), c) eller d), foreligger.

56 I denne henseende fastsætter rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra a) og b), at når en person, der er dømt in absentia, i rette tid var klar over den berammede retssag og blevet underrettet om, at der kunne træffes en afgørelse, selv om den pågældende ikke ville være til stede under retssagen, eller var klar over den berammede retssag og havde givet et mandat til at forsvare vedkommende til en juridisk rådgiver, er den fuldbyrdende judicielle myndighed forpligtet til at overgive denne person.

57 Endvidere opregner rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1, litra c) og d), de tilfælde, hvor den fuldbyrdende judicielle myndighed er forpligtet til at fuldbyrde en europæisk arrestordre, selv om den berørte har ret til en fornyet prøvelse af sagen, når det enten fremgår af den nævnte arrestordre, at den pågældende person ikke har anmodet om en fornyet prøvelse af sagen, eller at vedkommende udtrykkeligt vil blive underrettet om sin ret til en sådan fornyet prøvelse.

58 Som allerede fastslået af Domstolen har artikel 4a i rammeafgørelse 2002/584 til formål at sikre et højt beskyttelsesniveau og gøre det muligt for den fuldbyrdende myndighed at foretage en overgivelse af den pågældende, selv om vedkommende var fraværende i den retssag, som førte til dennes domfældelse, samtidig med at vedkommendes ret til forsvar fuldt ud overholdes (dom af 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 37).

59 Med andre ord må de principper om gensidig tillid og anerkendelse, hvorpå denne rammeafgørelse hviler, på ingen måde indebære et indgreb i de grundlæggende rettigheder, som de pågældende personer er sikret.

60 Det skal nemlig bemærkes, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at reglerne i den afledte EU-ret skal fortolkes og anvendes under iagttagelse af de grundlæggende rettigheder (jf. bl.a. dom af 16.2.2017, C.K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, præmis 59), som iagttagelsen af den ret til forsvar, der er udledt af den i chartrets artikel 47 og 48 og EMRK's artikel 6 fastsatte ret til en retfærdig rettergang, udgør en integrerende del af.

61 Artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelse 2002/584 fastsætter endvidere, at rammeafgørelsen »[ikke] indebærer […] nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 [EU]«.

62 I denne henseende fastsætter artikel 1, stk. 1, i rammeafgørelse 2009/299, at de formål, som forfølges med rammeafgørelsen, er »at styrke de proceduremæssige rettigheder for personer, der er genstand for en straffesag, […] og navnlig at forbedre den gensidige anerkendelse af retsafgørelser mellem medlemsstater«. Hvad angår denne rammeafgørelses artikel 1, stk. 2, som gengiver indholdet af artikel 1, stk. 3, i rammeafgørelse 2002/584, henviser denne bestemmelse udtrykkeligt til nødvendigheden af at sikre retten til forsvar for enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, og fremhæver den forpligtelse til at respektere de grundlæggende rettigheder, der påhviler medlemsstaternes judicielle myndigheder.

63 Rammeafgørelse 2002/584 skal derfor være genstand for en fortolkning, der kan sikre overensstemmelse med kravene om iagttagelse af de pågældende personers grundlæggende rettigheder, uden at der som sådan rejses tvivl om effektiviteten af det retslige samarbejde mellem medlemsstaterne, som den europæiske arrestordre – således som fastsat af EU-lovgiver – udgør et væsentligt element af.

64 Det er i lyset af disse betragtninger, at begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 skal fortolkes i det tilfælde, der er omhandlet i nærværende doms præmis 48.

65 I denne henseende bemærkes for det første, at i henhold til Domstolens faste retspraksis følger det såvel af kravene om en ensartet anvendelse af EU-retten som af lighedsprincippet, at en bestemmelse i EU-retten, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med henblik på at fastlægge dens betydning og rækkevidde, normalt skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning i hele Unionen, som skal søges under hensyntagen til bestemmelsens kontekst og formålet med den pågældende ordning (dom af 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

66 Selv om det er korrekt, at rammeafgørelse 2002/584 og navnlig dennes artikel 4a, stk. 1, indeholder flere udtrykkelige henvisninger til medlemsstaternes ret, er der imidlertid ingen af disse henvisninger, som vedrører begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, i den nævnte bestemmelses forstand.

67 Under disse omstændigheder må det fastslås, at dette udtryk, som er genstand for nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse, skal anses for et selvstændigt EU-retligt begreb og fortolkes ensartet i hele Unionen, uanset hvordan det bliver kvalificeret i medlemsstaterne.

68 Denne fortolkning understøttes i øvrigt af tilblivelseshistorien for rammeafgørelse 2009/299. Som det nemlig fremgår af anden og fjerde betragtning til rammeafgørelsen, konstaterede EU-lovgiver, at den omstændighed, at der ikke fandtes en ensartet regulering af spørgsmålet om afgørelser afsagt under en retssag, hvor den pågældende person ikke var til stede, bl.a. kunne hindre det retlige samarbejde, og fandt det derfor nødvendigt at fastsætte klare og fælles grunde til at undlade at anerkende afgørelser afsagt under en retssag, hvor den berørte ikke selv havde været til stede, uden dog at foretage en regulering af de former og metoder, herunder proceduremæssige krav omfattet af medlemsstaternes ret, der anvendes for at opnå de i rammeafgørelsen omhandlede mål (dom af 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 31).

69 For det andet må det fastslås, at ordlyden af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 ikke i sig selv gør det muligt mere præcist at afgrænse det heri indeholdte begreb »retssag, der førte til afgørelsen«. Dette udtryk er nemlig hverken defineret eller på anden vis præciseret deri, idet den nævnte artikels overskrift derimod nøjes med at henvise til »[af]gørelser afsagt under og efter en retssag, hvor den pågældende ikke selv var til stede«.

70 På denne baggrund skal rækkevidden af det pågældende begreb fastlægges ved at betragte det i dets rette sammenhæng. Med henblik herpå skal der for det tredje tages hensyn til de øvrige bestemmelser i denne rammeafgørelse, som nævnte artikel 4a, stk. 1, udgør en del af.

71 I denne henseende skal det bemærkes, at selv om artikel 8, stk. 1, litra c), i rammeafgørelse 2002/584 anvender ordene »en eksigibel dom« og »en anden eksigibel afgørelse med samme retskraft«, og selv om en sådan eksigibel karakter er afgørende for fastlæggelsen af det tidspunkt, hvorfra en europæisk arrestordre kan udstedes, er en sådan karakter mindre relevant i forbindelse med rammeafgørelsens artikel 4a, stk. 1. Ved fortolkningen af nævnte artikel 4a, stk. 1, skal der – således som det konvergerende fremgår af andre relevante bestemmelser i rammeafgørelsen – derimod tages hensyn til, hvorvidt »afgørelsen« eller »dommen« er »endelig«.

72 Artikel 3, nr. 2), og artikel 8, litra f), i rammeafgørelse 2002/584 vedrører således den »endelig[e] dom«, hvorved der er idømt straf. Hvad angår rammeafgørelsens artikel 2, stk. 1, henviser denne bestemmelse til »[idømte] straffe«, mens rammeafgørelsens artikel 4 i nr. 3) anvender udtrykket »en endelig afgørelse« og i nr. 5) udtrykket »endeligt dømt [person]«.

73 Det samme gør sig gældende for flere af betragtningerne til rammeafgørelse 2002/584 og 2009/299. Begrebet »endeligt domfældt« fremgår således af første betragtning til rammeafgørelse 2002/584, mens udtrykket »endelige retsafgørelser« bliver anvendt i anden og femte betragtning til rammeafgørelse 2009/299.

74 Det skal derfor fastslås, at begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som omhandlet i artikel 4a i rammeafgørelse 2002/584 skal forstås således, at det betegner den procedure, der har ført til den retsafgørelse, hvorved den person, som ønskes overgivet i forbindelse med fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre, er blevet endeligt dømt.

75 En sådan fortolkning af begrebet »afgørelse« er endvidere i overensstemmelse med den fortolkning af »retssag, som førte til dennes domfældelse«, som Domstolen allerede anlagde i præmis 37 i dom af 24. maj 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), med henblik på fortolkningen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584.

76 Selv om afgørelsen om endelig domfældelse desuden i visse tilfælde kan gå ud i ét med en eksigibel strafferetlig afgørelse, er dette aspekt fortsat reguleret af de forskellige nationale procedureregler, navnlig når flere afgørelser er blevet truffet af på hinanden følgende retsinstanser.

77 Når udstedelsesmedlemsstaten – ligesom det er tilfældet i hovedsagen – således har indført en ordning med ret til appel, således at straffesagen behandles ved flere instanser og kan give anledning til successive retsafgørelser, skal det for det fjerde fastlægges, hvilken af disse der skal anses for at omfatte den endelige domfældelse som omhandlet i nærværende doms præmis 74.

78 Som det fremgår af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, vedrører begrebet »domfældelse« i EMRK's forstand for det første både en fastslået skyld, der følger af en retslig konstatering af en lovovertrædelse, og idømmelsen af en straf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolens dom af 21.10.2013, Del Río Prada mod Spanien, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 123 og den deri nævnte retspraksis).

79 For det andet har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol gentagne gange fastslået, at såfremt der er fastsat en appelprocedure, skal denne foregå under iagttagelse af de garantier, som følger af EMRK's artikel 6, navnlig når der er fuld prøvelsesret med hensyn til den appel, der er iværksat til prøvelse af den afgørelse, som er truffet i første instans, idet retten i anden instans har kompetence til at foretage en fornyet prøvelse af sagen, der omfatter en bedømmelse af, hvorvidt såvel de faktiske som de retlige anklager er berettigede, og dermed på grundlag af de fremlagte beviser træffe afgørelse om, hvorvidt den pågældende person er skyldig eller uskyldig (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolens dom af 26.5.1988, Ekbatani mod Sverige, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, §§ 24 og 32, af 26.10.2000, Kudła mod Polen, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, § 122, af 18.10.2006, Hermi mod Italien, CE:ECHR:2006:1018JUD001811402, §§ 64 og 65, af 25.4.2013, Zahirović mod Kroatien, CE:ECHR:2013:0425JUD005859011, § 56, og af 14.2.2017, Hokkeling mod Nederlandene, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, §§ 56 og 58).

80 Det fremgår ligeledes af denne retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, at når der er indført to instanser, gør den omstændighed, at den berørte faktisk har kunnet udøve sin ret til forsvar i første instans, det ikke muligt at konkludere, at den pågældende nødvendigvis har nydt godt af de i EMRK's artikel 6 fastsatte garantier, såfremt appelsagen er blevet gennemført uden vedkommendes tilstedeværelse (jf. i denne retning Menneskerettighedsdomstolens dom af 14.2.2017, Hokkeling mod Nederlandene, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, §§ 57, 58 og 61).

81 I den situation, hvor proceduren har omfattet flere instanser, hvilket har givet anledning til successive retsafgørelser, hvoraf mindst én er blevet truffet in absentia, skal »retssag, der førte til afgørelsen«, som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 følgelig forstås som det trin, der har ført til den sidste af disse retsafgørelser, forudsat at den pågældende ret har truffet endelig afgørelse om den berørtes skyld og har idømt vedkommende en straf, såsom en frihedsberøvende foranstaltning, efter at have foretaget såvel en faktisk som en retlig prøvelse af de belastende og diskulperende beviser, hvilket i givet fald indebærer, at der er blevet taget hensyn til den berørtes individuelle situation.

82 Denne fortolkning er i fuld overensstemmelse med de krav om iagttagelse af retten til forsvar, som det netop tilstræbes at sikre med artikel 4a i rammeafgørelse 2002/584, således som det fremgår af nærværende doms præmis 58 og 59.

83 Det er nemlig den retsafgørelse, hvorved der træffes endelig afgørelse om sagens realitet – forstået på den måde, at den ikke kan appelleres – som er afgørende for den berørte, idet den direkte påvirker vedkommendes personlige situation i lyset af den fastslåede skyld og i givet fald af fastsættelsen af den frihedsstraf, som den pågældende skal afsone.

84 Det er derfor på dette trin af proceduren, at den pågældende person fuldt ud skal kunne udøve sin ret til forsvar med henblik på effektivt at give sin mening til kende og dermed øve indflydelse på den endelige retsafgørelse, der kan medføre en frihedsberøvelse af den pågældende. Udfaldet af denne procedure er i denne sammenhæng irrelevant.

85 Selv om det antages, at retten til forsvar ikke er blevet fuldt ud iagttaget i første instans, kan dette forhold under disse omstændigheder lovligt afhjælpes under sagen i anden instans, forudsat at denne frembyder samtlige garantier med hensyn til kravet om en retfærdig rettergang.

86 Med andre ord finder bestemmelserne i artikel 4a i rammeafgørelse 2002/584 ikke anvendelse, når den berørte var til stede under sagen for den domstol, der skulle foretage en fornyet prøvelse af sagens realitet, men ikke i første instans. Omvendt skal den fuldbyrdende judicielle myndighed foretage den i artiklen fastsatte efterprøvelse, når den berørte var til stede i første instans, men ikke under sagen for den domstol, for hvilken den fornyede prøvelse af sagens realitet var blevet indbragt.

87 Den i nærværende doms præmis 81-84 anlagte fortolkning af begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, er desuden den bedst egnede til at sikre det med denne rammeafgørelse forfulgte formål, som består i at lette og fremme det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne på grundlag af princippet om gensidig tillid og anerkendelse, idet der ved denne fortolkning er lagt vægt på det proceduretrin, der som følge af en fornyet prøvelse af sagens realitet er afgørende for domfældelsen af den pågældende person.

88 Hvis det derimod skulle antages, at en retsafgørelse, der er blevet truffet inden en sådan endelig retsafgørelse, også kunne medføre, at artikel 4a i rammeafgørelse 2002/584 fandt anvendelse, ville en sådan fortolkning uundgåeligt indebære, at overgivelsesproceduren forlænges eller sågar hindres i alvorlig grad.

89 Således som det fremgår af punkt 57 i generaladvokatens forslag til afgørelse, bekræfter ordlyden af litra d) i den formular, der udgør standardmodellen til en europæisk arrestordre, og som er knyttet som bilag til rammeafgørelse 2002/584, desuden, at de oplysninger, som den udstedende judicielle myndighed skal angive heri, alene vedrører det sidste proceduretrin, hvor sagens realitet er blevet prøvet.

90 Hvad mere specifikt angår en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor proceduren har fundet sted i to successive instanser, dvs. en første instans efterfulgt af en appelsag, er det derfor alene det trin, der har ført til retsafgørelsen i appelsagen, som er relevant med henblik på anvendelsen af artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, forudsat at dette trin har ført til en retsafgørelse, som ikke kan appelleres, og hvorved der derfor er truffet endelig afgørelse om sagens realitet.

91 I en sag som hovedsagen er det følgelig i henhold til en sådan appelsag, at den udstedende judicielle myndighed for det første skal tilvejebringe de i artikel 8, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 omhandlede oplysninger, og at den fuldbyrdende judicielle myndighed i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2, for det andet er beføjet til at anmode om fremsendelse af de supplerende oplysninger, som den skønner nødvendige for at sætte den i stand til at træffe en afgørelse om overgivelse af den pågældende person.

92 Hvad særligt angår de forpligtelser, der påhviler den fuldbyrdende judicielle myndighed, skal det bemærkes, at rammeafgørelsers bindende virkning indebærer en forpligtelse for medlemsstaternes myndigheder, herunder navnlig de nationale retter, til at anlægge en overensstemmende fortolkning af national ret (jf. i denne retning dom af 16.6.2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, præmis 34, og af 29.6.2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, præmis 31).

93 Såfremt den berørte ikke selv var til stede under den sag, der førte til den retsafgørelse, hvorved der blev truffet endelig afgørelse om realiteten og dermed om dennes domfældelse, skal den fuldbyrdende judicielle myndighed, når den anvender artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, efterprøve, om den situation, som er indbragt for den, svarer til en af de situationer, der er omhandlet i den nævnte bestemmelses litra a)-d).

94 En sådan efterprøvelse skal foretages på grundlag af de oplysninger, der fremgår af såvel den europæiske arrestordre som de eventuelle supplerende oplysninger, der er blevet fremsendt til den fuldbyrdende judicielle myndighed i henhold til artikel 15, stk. 2 og 3, i rammeafgørelse 2002/584.

95 Den fuldbyrdende judicielle myndighed er, såfremt det viser sig, at den situation, som er indbragt for denne, svarer til en af de situationer, der er omhandlet i litra a)-d) i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584, forpligtet til at fuldbyrde den europæiske arrestordre og tillade overgivelse af den eftersøgte person, således som det fremgår af nærværende doms præmis 50 og 55.

96 Desuden bemærkes, at da artikel 4a i rammeafgørelse 2002/584 fastsætter en fakultativ grund til ikke at fuldbyrde den europæiske arrestordre, og da de i nævnte artikels stk. 1, litra a)-d), omhandlede tilfælde er blevet udformet som undtagelser til denne fakultative grund til at undlade anerkendelse, har Domstolen allerede fastslået, at den fuldbyrdende judicielle myndighed, selv efter at have konstateret, at disse tilfælde ikke dækker situationen for den person, der er genstand for den europæiske arrestordre, kan tage hensyn til andre omstændigheder, på grundlag af hvilke den kan sikre sig, at overgivelsen af den pågældende ikke indebærer en tilsidesættelse af dennes ret til forsvar (jf. i denne retning dom af 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, præmis 50 og 51).

97 Rammeafgørelse 2002/584 forhindrer således ikke den fuldbyrdende judicielle myndighed i at sikre sig, at den pågældende persons ret til forsvar overholdes, ved behørigt at tage hensyn til samtlige de omstændigheder, der karakteriserer den sag, som den er forelagt, herunder de oplysninger, som den selv kan råde over, forudsat at overholdelsen af de i rammeafgørelsens artikel 17 fastsatte frister ikke herved tilsidesættes.

98 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at for så vidt som den udstedende medlemsstat har indført en straffeprocedure, der indeholder flere prøvelsesinstanser, og som dermed kan give anledning til successive retsafgørelser, hvoraf mindst én er blevet truffet in absentia, skal begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i rammeafgørelse 2002/584 fortolkes således, at det alene vedrører det trin, som førte til den retsafgørelse, hvorved der blev truffet endelig afgørelse om den berørtes skyld og om idømmelse af en straf til vedkommende, såsom en frihedsberøvende foranstaltning, efter at der er blevet foretaget en faktisk såvel som retlig fornyet prøvelse af sagens realitet.

99 En appelsag som den i hovedsagen omhandlede er som udgangspunkt omfattet af dette begreb. Det tilkommer imidlertid den forelæggende ret at sikre sig, at den frembyder de ovenfor anførte karakteristika.

Sagsomkostninger

100 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

For så vidt som den udstedende medlemsstat har indført en straffeprocedure, der indeholder flere prøvelsesinstanser, og som dermed kan give anledning til successive retsafgørelser, hvoraf mindst én er blevet truffet in absentia, skal begrebet »retssag, der førte til afgørelsen«, som omhandlet i artikel 4a, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009, fortolkes således, at det alene vedrører det trin, som førte til den retsafgørelse, hvorved der blev truffet endelig afgørelse

om den berørtes skyld og om idømmelse af en straf til vedkommende, såsom en frihedsberøvende foranstaltning, efter at der er blevet foretaget en faktisk såvel som retlig fornyet prøvelse af sagens realitet.

En appelsag som den i hovedsagen omhandlede er som udgangspunkt omfattet af dette begreb. Det tilkommer imidlertid den forelæggende ret at sikre sig, at den frembyder de ovenfor anførte karakteristika.

Underskrifter